

Nr 14.

Ankom till riksdagens kansli den 26 februari 1929 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående vissa ändringar i gällande allmänna grunder för den statsunderstödda egnahemsverksamheten.

(2:a avd.)

Jordbruksutskottet har till behandling i ett sammanhang förehaft två inom andra kammaren väckta till utskottet hänvisade motioner, nämligen

A) nr 282 av herr *Osberg*, vari hemställts,

att riksdagen ville besluta sådan ändring i författningen angående statsunderstödd egnahemsbildning, att ett stadgande införes, att en av de tre ledamöter, hushållningssällskapet utser i egnahemsnämnden, skall vara egnahemslåntagare.

B) nr 287 av herrar *Sköld* och *Paulsen*, vari hemställts,

1) att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om sådan ändring i Kungl. Maj:ts kungörelse den 8 juni 1928 (217) angående allmänna grunder för den statsunderstödda egnahemsverksamheten, att § 5 erhåller följande ändrade lydelse: Egnahemsnämnd skall bestå — — — till samma antal. Till ledamöter böra utses — — — olikartade bygdeförhållanden. Representant för den jord- och lånesökande allmänheten bör vara en person från den krets lånerörelsebeviljandet närmast berör eller eljest en person, som kan antagas åtnjuta full kännedom om och förtroende från sagda krets.

Av ledamöterna väljas — — — suppleanter för dem. Två ledamöter liksom suppleanter för dem utses av statens egnahemsstyrelse. Ledamot liksom suppleant — — —,

2) om de ytterligare ändringar i nämnda liksom även andra kungörelser, som må föranledas av ett bifall till vad under 1) hemställts.

Beträffande motiveringen för sålunda framställda yrkanden tillåter sig utskottet att hänvisa till motionerna.

Förevarande bestämmelser rörande egnahemsnämndernas sammansättning återfinnas i § 5 av kungörelsen den 8 juni 1928 (nr 217) angående allmänna grunder rörande den statsunderstödda egnahemsverksamheten och hava följande lydelse:

Egnahemsnämnd skall bestå av fem ledamöter. Suppleanter utses till samma antal.

Till ledamöter böra utses för uppdraget lämpliga och sakkunniga personer inom sällskapets område, företrädande den jordbrukande befolkningen, den jord- och lånesökande allmänhetens intressen, de statligt-administrativa synpunkterna samt förtrogenhet med områdets olikartade bygdeförhållanden.

Av ledamöterna väljas tre av sällskapets förvaltningsutskott, som även utser suppleanter för dem. Två ledamöter, vilka det särskilt åligger att bevaka statens intressen med avseende å egnahemsnämndens verksamhet, ävensom suppleanter för nämnda ledamöter utses av Kungl. Maj:t. Ledamot liksom suppleant utses för en tid av högst fyra år.

Såsom även erinras i den av herrar Sköld och Paulsen väckta motionen innebar det förslag till allmänna grunder för den statsunderstödda egnahemsverksamheten, som förelades 1928 års riksdag, att statens representanter i nämnderna skulle utses av statens egnahemsstyrelse. Propositionen överensstämde på denna punkt med kolonisations-sakkunnigas förslag. De sakkunniga hade i detta avseende anfört följande motivering:

»De för statens räkning utsedda ledamöter och suppleanter böra tillsättas av statens egnahemsstyrelse, som härigenom får tillfälle att nära följa frågan om nämndernas sammansättning och efter rent sakliga grunder utvälja ledamöter, som åtnjuta styrelsens fulla förtroende. Förhållandet mellan det ledande centralorganet och de arbetande nämnderna bör vinna på detta arrangement, liksom känslan av inbördes ansvar och kontakt därigenom ökas. De sakkunniga hava visserligen diskussionsvis övervägt tanken, att Kungl. Maj:t skulle, efter förslag från styrelsen, förordna de statsutsedda ledamöterna och suppleanterna, men anse, att detta skulle vålla omgång och medföra försvårat samarbete mellan styrelsen och nämnderna i sådana fall, där Kungl. Maj:t frångått styrelsens förslag, samt öka risken för politiskt inflytande vid nämndernas sammansättning.»

I en av herr Lindhagen i anledning av omförmälda proposition väckt motion (I: 274) gjordes i motiveringen erinran mot att statens representanter i egnahemsnämnden skulle tillsättas av egnahemsstyrelsen; dessa borde enligt motionärens mening under alla förhållanden tillsättas av Kungl. Maj:t. I denna fråga anförde sammansatta andra lag- och jordbruksutskottet följande:

»Vad beträffar tillsättandet av de två ledamöterna för statens räkning jämte suppleanter för dem, vill utskottet i anslutning till vad som uttalats i motiven till herr Lindhagens motion I: 274 föreslå den ändring i Kungl. Maj:ts förslag, att dessa ledamöter och suppleanter skola utses icke av egnahemsstyrelsen utan av Kungl. Maj:t. Tillsättandet av dessa ledamöter lär nämligen vara en funktion av den art, att den icke lämpligen bör delegeras åt särskild ämbetsmyndighet utan förbehållas Kungl. Maj:t, som för övrigt torde hava större möjligheter att, efter inhämtande av erforderliga förslag och övervägande av ärendet ur allmänna synpunkter, utvälja de för uppdraget mest lämpliga personer.»

I anslutning härtill föreslog utskottet enhälligt ändring i Kungl. Maj:ts förslag, vilket ändringsförslag godkändes av riksdagen utan att något motyrkande förekom.

Såsom framgår av förestående redogörelse har den i motionen II: 287 återupptagna frågan, huruvida statens representanter i egnahemsnämnderna borde

utses av Kungl. Maj:t eller av egnahemsstyrelsen, särskilt övervägts vid utarbetandet och antagandet av de nya bestämmelserna om egnahemsnämnder. Då de med tillämpning av dessa bestämmelser sammansatta nämnderna trätt i funktion innevarande år, saknas ännu erfarenhet rörande deras verksamhet. Under sådana förhållanden och då det återstår nära fyra år, innan förordnandena för de nyutsedda ledamöterna i nämnderna utgå, kan utskottet i varje fall icke finna det lämpligt att på sätt i motionerna föreslås nu ifrågasätta ändringar i förevarande bestämmelser.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att motionerna II: 282 och II: 287 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 26 februari 1929.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm*, *Nilsson* i Kabbarp, *Andersson* i Fältenborg, *Boberg*, *Sjöblom*, *von Stockenström* och *Granath*, samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Uppmälby, *Hedlund* i Häste, *Sköld*, *Carlström*, *Andersson* i Grimbo, *Svensson* i Grönvik och *Andersson* i Tungelsta.

Reservationer:

1) av herrar *Johansson* i Uppmälby, *Nilsson* i Kabbarp, *Sjöblom*, *Granath*, *Sköld* och *Andersson* i Tungelsta, som ansett, att utskottet bort hemställa,

att riksdagen må med bifall till motionen II: 287 och med avslag å motionen II: 282 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla

1) om sådan ändring i Kungl. Maj:ts kungörelse den 8 juni 1928 (217) angående allmänna grunder för den statsunderstödda egnahemsverksamheten, att § 5 erhåller följande ändrade lydelse: Egnahemsnämnd skall bestå — — — till samma antal. Till ledamöter böra utses

— — — olikartade bygdeförhållanden. Representant för den jord- och lånesökande allmänheten bör vara en person från den krets lånerörelsebeviljandet närmast berör eller eljest en person, som kan antagas åtnjuta full kännedom om och förtroende från sagda krets.

Av ledamöterna väljas — — — suppleanter för dem. Två ledamöter liksom suppleanter för dem utses av statens egnahemsstyrelse. Ledamot liksom suppleant — — —

2) om vidtagande av de ytterligare ändringar i nämnda liksom även andra kungörelser, som må föränledas av ett bifall till vad under 1) hemställts;

samt

2) av herr *von Stockenström*.